

Програма навчальної дисципліни «ПАМ'ЯТКОЗНАВСТВО» підготовки бакалавра, галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство», за освітньо-професійною програмою «Музейний менеджмент, культурний туризм»; підготовки бакалавра, галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 032 «Історія та археологія», за освітньо-професійною програмою «Історія, музеєзнавство, екскурсознавство».

Розробник: Пословська А. В. – асистент кафедри документознавства і музейної справи, кандидат історичних наук

Рецензент: Панишко С. Д. – кандидат історичних наук, доцент кафедри археології, давньої та середньовічної історії України Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри документознавства і музейної справи

протокол № 7 від 22 січня 2020 р.

Завідувач кафедри: (Бондаренко Г. В.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету історії, політології та національної безпеки
протокол № 3 від 5.02 2020 р.

Голова науково-методичної комісії факультету (Шваб А. Г.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»	Нормативна
		Рік навчання <u>2</u>
Кількість годин/кредитів 120/4	Спеціальність 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство»	Семестр <u>4-ий</u>
		Лекції <u>34</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>34</u> год. Лабораторні _____ год. Індивідуальні _____ год.
		Самостійна робота <u>42</u> год.
ІНДЗ: <u>є</u>	Освітньо-професійна програма «Музейний менеджмент, культурний туризм» Освітній ступінь Бакалавр	Консультації <u>10</u> год.
		Форма контролю: екзамен

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»	Нормативна
		Рік навчання <u>2</u>
Кількість годин/кредитів 180/6	Спеціальність 032 «Історія та археологія»	Семестр <u>4-ий</u>
		Лекції <u>34</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>34</u> год. Лабораторні _____ год. Індивідуальні _____ год.
		Самостійна робота <u>102</u> год.
ІНДЗ: <u>є</u>	Освітньо-професійна програма «Історія, музеєзнавство, екскурсознавство» Освітній ступінь Бакалавр	Консультації <u>10</u> год.
		Форма контролю: екзамен

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Дисципліна «Пам'яткознавство» належить до переліку нормативних навчальних дисциплін підготовки бакалавра за спеціальністю 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство», освітньо-професійною програмою «Музейний менеджмент, культурний туризм» та спеціальністю 032 «Історія та археологія», освітньо-професійною програмою «Історія, музеєзнавство, екскурсознавство» і спрямована на вивчення студентами: поняття, властивостей, функцій, класифікацій пам'яток; історії українського пам'яткознавства; нормативно-правових актів щодо охорони об'єктів історико-культурної та природної спадщини; діяльності основних державних та громадських інституцій у сфері дослідження, збереження та популяризації пам'яток.

Мета навчальної дисципліни: формування у студентів теоретичних основ пам'яткознавства, а також системних знань про основні етапи історичного розвитку українського пам'яткознавства, його становлення, роль державних та громадських інституцій у збереженні, охороні та популяризації культурної спадщини України.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти повинні оволодіти наступними компетенціями:

Бакалавр повинен знати:

- джерельну базу пам'яткознавства;
- сутність понятійного апарату дисципліни;
- історію українського пам'яткознавства;
- класифікацію пам'яток;
- інституційне забезпечення пам'яткоохоронної діяльності в Україні;
- функції та повноваження українських органів державного управління у сфері охорони історико-культурної та природної спадщини;
- міжнародну та вітчизняну нормативно-правову базу охорони пам'яток;
- особливості діяльності пам'яткознавчих осередків України;
- можливості музеїв, архівів і бібліотек у сфері вивчення, обліку та збереження пам'яток;
- основні пам'ятки України, котрі занесені до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Бакалавр повинен вміти:

- оперувати термінологічним апаратом дисципліни;
- класифікувати та характеризувати пам'ятки;

- аналізувати пам'яткоохоронну документацію;
- визначати основні засади щодо ввезення, вивезення, передачі права власності на культурні цінності;
- розробляти програму пам'яткоохоронних заходів;
- визначати стан збереженості музейних предметів, об'єктів історико-культурної спадщини, пам'яток природи тощо;
- проводити наукові дослідження пам'яток та визначати їх історико-культурну цінність;
- проводити пошукову роботу з метою виявлення нових об'єктів культурної спадщини;
- укладати проекти щодо популяризації об'єктів історико-культурної та природної спадщини;
- розробляти рекомендації щодо залучення та використання пам'яток у туристичній галузі України.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни

(спеціальність 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство»,
освітньо-професійна програма «Музейний менеджмент, культурний туризм»)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ. (сем)	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Історія українського пам'яткознавства					
Тема 1. Пам'яткознавство як наукова дисципліна.	8	4		2	2
Тема 2. Види та типи пам'яток, їх характеристика.	4	2			2
Тема 3. Становлення та розвиток пам'яткознавчих досліджень в Україні.	4	2		2	
Тема 4. Пам'яткознавство у ХІХ – на початку ХХ ст.	4		2	2	
Тема 5. Доля українських пам'яток у ХХ ст.	6	2	2	2	
Тема 6. Сучасний стан пам'яткознавства та державне управління охороною пам'яток в Україні.	8	4	2		2
Тема 7. Міжнародна нормативно-правова база охорони історико-культурної спадщини.	6	2	2	2	
Тема 8. Роль УТОПК у збереженні пам'яток історії та культури.	4	2		2	
Тема 9. Діяльність Центру пам'яткознавства НАН України і УТОПК.	2		2		
Тема 10. Внесок істориків, археологів, діячів культури у становлення та	8		4	4	

розвиток українського пам'яткознавства.					
Тема 11. Роль музеїв, бібліотек та архівів у системі інформаційного забезпечення пам'яткознавства.	6	2		4	
Разом за модулем 1	60	20	14	20	6
Змістовий модуль 2. Види пам'яток: дослідження, збереження та популяризація в Україні					
Тема 12. Звід пам'яток історії та культури України.	6	2		4	
Тема 13. Пам'ятки археології.	6	2	2	2	
Тема 14. Пам'ятки історії.	6	2	2	2	
Тема 15. Пам'ятки архітектури та містобудування.	6	2	2	2	
Тема 16. Пам'ятки монументального мистецтва.	4	2	2		
Тема 17. Пам'ятки природи.	6		4	2	
Тема 18. Пам'ятки науки і техніки.	2		2		
Тема 19. Технічні аспекти охорони пам'яток.	10	2	2	4	2
Тема 20. Дослідження та збереження пам'яток Волині.	6	2		4	
Тема 21. Популяризація пам'яток.	8		4	4	2
Разом за модулем 2	60	14	20	22	4
Всього годин:	120	34	34	42	10

Структура навчальної дисципліни

(Спеціальність 032 «Історія та археологія»,
освітньо-професійна програма «Історія, музеєзнавство, експериментознавство»)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ. (сем)	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Історія українського пам'яткознавства					
Тема 1. Пам'яткознавство як наукова дисципліна.	12	4		6	2
Тема 2. Види та типи пам'яток, їх характеристика.	8	2		4	2
Тема 3. Становлення та розвиток пам'яткознавчих досліджень в Україні.	8	2		6	
Тема 4. Пам'яткознавство у ХІХ – на початку ХХ ст.	6		2	4	
Тема 5. Доля українських пам'яток у ХХ ст.	6	2	2	2	
Тема 6. Сучасний стан пам'яткознавства та державне управління охороною пам'яток в Україні.	12	4	2	4	2
Тема 7. Міжнародна нормативно-правова база охорони історико-культурної спадщини.	8	2	2	4	
Тема 8. Роль УТОПК у збереженні пам'яток історії та культури.	4	2		2	
Тема 9. Діяльність Центру пам'яткознавства НАН України і УТОПК.	4		2	2	

Тема 10. Внесок істориків, археологів, діячів культури у становлення та розвиток українського пам'яткознавства.	12		4	8	
Тема 11. Роль музеїв, бібліотек та архівів у системі інформаційного забезпечення пам'яткознавства.	10	2		8	
Разом за модулем 1	90	20	14	50	6
Змістовий модуль 2. Види пам'яток: дослідження, збереження та популяризація в Україні					
Тема 12. Звід пам'яток історії та культури України.	6	2		4	
Тема 13. Пам'ятки археології.	10	2	2	6	
Тема 14. Пам'ятки історії.	8	2	2	4	
Тема 15. Пам'ятки архітектури та містобудування.	8	2	2	4	
Тема 16. Пам'ятки монументального мистецтва.	8	2	2	4	
Тема 17. Пам'ятки природи.	8		4	4	
Тема 18. Пам'ятки науки і техніки.	6		2	4	
Тема 19. Технічні аспекти охорони пам'яток.	10	2	2	4	2
Тема 20. Дослідження та збереження пам'яток Волині.	10	2		8	
Тема 21. Популяризація пам'яток.	16		4	10	2
Разом за модулем 2	90	14	20	52	4
Всього годин:	180	34	34	102	10

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Спеціальність 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство»,

освітньо-професійна програма «Музейний менеджмент, культурний туризм»

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Опрацювати Державний реєстр нерухомих пам'яток України.	4
2.	Здійснити реєстр пам'яток по районах Волинської області.	6
3.	Провести аналіз пам'ятки конкретного виду у своєму населеному пункті (на вибір студента).	6
4.	Описати пам'ятку історії Волині (на вибір студента).	6
5.	Описати пам'ятку природи Волинської області (на вибір студента).	4
6.	Описати пам'ятки в музеї Волинської області (на вибір студента).	2
7.	Розробити програму пам'яткоохоронних заходів.	4
8.	Ознайомитись з пам'яткоохороною діяльністю ЮНЕСКО, ІКОМ та ІКОМОС.	2
9.	Замок Любарта у м. Луцьку як пам'ятка історії та архітектури	2
10.	Розробити рекомендації щодо збереження конкретної пам'ятки національного чи місцевого значення (на вибір студента).	2
11.	Ознайомитись з роботою Національного науково-дослідного реставраційного центру (м. Київ), а також його філіалів у містах Львові, Одесі та Харкові.	2
12.	Описати світову пам'ятку конкретного виду (на вибір студента).	2
Разом:		42

Спеціальність 032 «Історія та археологія»,

освітньо-професійна програма «Історія, музеєзнавство, екскурсознавство»

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Опрацювати Державний реєстр нерухомих пам'яток України.	6
2.	Здійснити реєстр пам'яток по районах Волинської області.	10
3.	Провести аналіз пам'ятки конкретного виду у своєму населеному пункті (на вибір студента).	10
4.	Описати пам'ятку історії Волині (на вибір студента).	10
5.	Описати пам'ятку природи Волинської області (на вибір студента).	10
6.	Описати пам'ятки в музеї Волинської області (на вибір студента).	6
7.	Розробити програму пам'яткоохоронних заходів.	10
8.	Ознайомитись з пам'яткоохороною діяльністю ЮНЕСКО, ІКОМ та ІКОМОС.	6
9.	Замок Любарта у м. Луцьку як пам'ятка історії та архітектури	6
10.	Розробити рекомендації щодо збереження конкретної пам'ятки національного чи місцевого значення (на вибір студента).	10
11.	Ознайомитись з роботою Національного науково-дослідного реставраційного центру (м. Київ), а також його філіалів у містах Львові, Одесі та Харкові.	10
12.	Описати світову пам'ятку конкретного виду (на вибір студента).	8
Разом:		102

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

Підготувати проєкт на тему популяризація обраного виду пам'ятки в туристичній та екскурсійній галузях України. До проєкту потрібно включити відомі пам'ятки конкретного виду (їх фото, історію, стан збереженості, включеність у туристичні маршрути тощо). Також слід включити невідомі або маловідомі пам'ятки обраного виду та сформулювати свої рекомендації щодо їх популяризації. Індивідуальне науково-дослідне завдання може бути представлене у вигляді презентації, відеоролика, фоторепортажу, буклету тощо на вибір студента (максимальна оцінка за виконання ІНДЗ – 6 балів).

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна вивчається у 4 семестрі, складається з двох змістових модулів та її вивчення передбачає виконання ІНДЗ.

Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (17 практичних занять по 2 бали кожне – максимум 34 балів);
2. виконання ІНДЗ, яке зараховується у поточний контроль (максимум 6 балів);
3. модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Поточний контроль (макс = 40 балів)							Модульний контроль (макс = 60 балів)		Загальна кількість балів					
Модуль 1						Модуль 2	Модуль 3							
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				ІНДЗ	МК Р 1	МК Р 2	100				
Т. 4	Т. 5	Т. 6	Т. 13	Т. 14	Т. 15	Т. 16					6	30	30	100
2	2	2	2	2	2	2								
Т. 7	Т. 9	Т. 10	Т. 17	Т. 18	Т. 19	Т. 21					6	30	30	100
2	2	4	4	2	2	4								

Оцінювання роботи студентів денної форми навчання на семінарських заняттях за 2 бальною шкалою:

0,5 бали – незадовільна відповідь з конспектом або ксерокопіями;

1 бал – неповна відповідь на запитання з конспектом без самостійного володіння матеріалом;

1,5–2 бали – повна відповідь без використання конспекту, використане вміння аналізувати, порівнювати матеріал, узагальнювати та формулювати висновки.

Формою проведення МКР є письмове виконання тестових та творчих завдань, розкриття проблемних запитань.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Акуленко В. І. Охорона пам'яток культури в Україні (1917–1990). К.: Вища школа, 1991. 274 с.
2. Андрес Г. О. Проблема збереження рухомих пам'яток у період трансформаційних процесів пам'яткоохоронної галузі України. *Питання культурології* : зб. наук. ст. Вип. 24. 2008. С. 6–11.
3. Бичковська Г. М. Видавнича діяльність Центру пам'яткознавства НАН України і УТОПК (початок). *Праці центру пам'яткознавства*. Випуск 20. 2011. С. 334–339.
4. Бичковська Г. М., Горькова А. О. Пам'яткоохоронна та музеєзнавча проблематика дисертаційних досліджень в Центрі пам'яткознавства НАН України і УТОПК. *Питання історії науки і техніки*. 2016. № 1. С. 74–81.
5. Бітковський В. О. До питання про значення та соціальні функції пам'яток культурної спадщини. *Праці центру пам'яткознавства*. Випуск 19. 2011. С. 21–40.
6. Богуславский М. М. Международная охрана культурных ценностей. М.: Просвещение, 1979. 314 с.
7. Бойко Л. О. Видавнича діяльність Українського товариства охорони пам'яток історії та культури як джерело вивчення пам'яткоохоронної справи в Україні. *Праці центру пам'яткознавства*. Випуск 17. 2010. С. 211–221.
8. Бойко Л. Українське товариство охорони пам'яток історії та культури як об'єкт наукових досліджень. *Вісник Книжкової палати*. 2010. № 8. С. 42–44.
9. Бондаренко Г. В. Історичне краєзнавство Волині. Луцьк: РВВ «Вежа», 2003. Книга 1. 247 с.
10. Бондаренко Г. Історичне краєзнавство Волині. Луцьк: РВВ «Вежа», 2003. Книга 2. 215 с.
11. Вечерський В. Втрачені об'єкти архітектурної спадщини України. Київ: Головкивархитектура, НДПІАМ, 2002. 592 с.
12. Гаврилюк С. Археологічні з'їзди і Волинь. *Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології*: Збірник наукових статей. – Чернівці: Золоті литаври, 1999. Том 3. С. 212–216.
13. Гаврилюк С. Архітектурні пам'ятки міста Острога як об'єкти вивчення та збереження. *Острогіана в Україні і Європі*: матеріали Міжнародного наукового

симпозіуму «Велика Волинь», 29–30 червня 2001 р. Т. 23 / Ред. кол.: Журко О. І. (наук. редактор) та ін. Старокостянтинів: Хмельницька міська друкарня, 2001. С. 339–348.

14. Гаврилюк С. Вивчення й збереження волинських старожитностей Київським товариством охорони пам'яток старовини і мистецтва. *Питання історії України: Збірник наукових статей*. Чернівці: Золоті литаври, 1998. Т. 2. С. 279–290.

15. Гаврилюк С. Втрачені для Волині реліквії. *Пам'ятки сакрального мистецтва Волині на межі тисячоліть*. Науковий збірник. Випуск 7. Матеріали VII міжнародної наукової конференції з волинського іконопису, м. Луцьк, 27–28 листопада 2000 року. Луцьк: Надстир'я, 2000. С. 11–13.

16. Гаврилюк С. Джерела до вивчення історії перших музеїв Волинської губернії. *Волинський музей. Історія і сучасність*. Науковий збірник. Випуск II. Луцьк: Надстир'я, 1999. С. 39–41.

17. Гаврилюк С. Історичне пам'яткознавство Волині XIX – початку XX ст. (за документами Рукописного архіву Інституту історії матеріальної культури Російської Академії наук). *Архіви України*. 2002. № 4–6. С. 207–217.

18. Гаврилюк С. М. Біляшівський про вивчення та збереження історичних пам'яток (на прикладі Волині, Холмщини і Підляшшя). *Історико-політичні проблеми сучасного світу: Збірник наукових статей*. Чернівці: Руга, 2001. Т.8. С. 18–29.

19. Гаврилюк С. Орест Левицький як пам'яткознавець Волині. *Збірник навчально-методичних матеріалів і наукових статей історичного факультету [ВДУ ім. Лесі Українки]*. 2001. Випуск 6. Луцьк: Вежа, 2001. С. 110–114.

20. Гаврилюк С. В. Історичне пам'яткознавство Волині, Холмщині і Підляшшя (XIX – початок XX ст.). Луцьк: РВВ «Вежа», 2001. 532 с.

21. Горькова А. О. Документи Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України як джерело вивчення пам'яткоохоронної справи періоду радянської України. *Праці центру пам'яткознавства*. Випуск 30. 2016. С. 179–185.

22. Гриффен Л. А. Теоретические основания памятниковедения. Киев: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, 2012. 84 с.

23. Гриффен Л. О. До питання про теоретичні основи пам'яткознавства. *Праці центру пам'яткознавства*. Випуск 18. 2010. С. 5–21.

24. Гріффен Л., Титова О. Пам'яткознавство в системі наук. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Історія. 2016. Випуск 4. С. 9–14.
25. Гріффен Л. О., Титова О. М. Пам'яткознавство: основні напрями досліджень. *Сіверщина в історії України*: Зб. наук. пр. Київ: Глухів, 2016. Вип. 9. С. 7–12.
26. Громова М. Е. Історичні міські ландшафти в контексті збереження культурної спадщини. *Праці центру пам'яткознавства*. Випуск 21. 2012. С. 58–66.
27. Денисенко Г. Підготовка «Зводу пам'яток історії та культури України»: наукові напрацювання та перспективи України. *Краєзнавство*. 2012. № 3. С. 118–125.
28. Денисенко Г. Г. Проблема дослідження пам'яток воєнної історії ХХ ст. *Праці центру пам'яткознавства*. К., 2001. Випуск 3. С. 109–125.
29. Державний реєстр нерухомих пам'яток України. *Офіційний сайт Міністерства культури України*. URL: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/officialcategory?cat_id=244910406 (дата звернення: 05.01.2020).
30. Заремба С. Нариси з історії українського пам'яткознавства. К.: ТОВ Видавництво «Аратта», 2002. 204 с.
31. Игнаткин И. А. Охрана памятников истории и культуры. К.: Вища школа, 1990. 223 с.
32. Колосок Б. В. Пам'ятки містобудування та їх охорона. *Праці центру пам'яткознавства*. К., 2001. Випуск 3. С. 49–72.
33. Лесик-Бондарук О. О. Принципи формування правдивого історичного вигляду пам'яток архітектури України. *Праці центру пам'яткознавства*. Випуск 28. 2015. С. 5–11.
34. Основи пам'яткознавства / Під заг. ред. Гріффіна Л. О., Титової О. М.: Центр пам'яткознавства НАНУ і УТОПШ. К., 2012. 380 с.
35. Пам'яткознавство: правова охорона культурних надбань : зб. документів / упоряд.: Л. В. Прибега, М. М. Яковина, С. В. Оляніна, О. М. Міщенко. К.: Інститут культурології, Академія мистецтв України, 2009. 416 с.
36. Пам'яткознавчі студії в Україні: теорія і практика. К., 2007. 336 с.
37. Петровський О. М., Мороз В. Р. Проблеми збереження культових споруд пам'яток архітектури та шляхи її вирішення. *Проблеми збереження і використання культурної спадщини в Україні*: Матеріали Всеукраїнської науково-

практичної конференції. м. Святогірськ Донецької області 25–27 травня 2005 року. Слов'янськ, 2005. С. 99–100.

38. Поливач К. А. Історико-культурна спадщина як фактор розвитку регіонів та населених місць України. *Український географічний журнал*. 2005. – № 1. С. 35-62.

39. Прибега Л. В. Основний міжнародний документ про пам'яткоохоронне співробітництво (До 40-річчя Конвенції про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини). *Праці центру пам'яткознавства*. Випуск 21. 2012. С. 5–11.

40. Прибега Л. Міжнародна рада з питань пам'яток і визначних місць (ICOMOS): 1965–2005 рр. *Пам'ятки України*. 2005. № 2. С. 148–150.

41. Прибега Л. В. До питання морфологічного аналізу пам'ятки архітектури. *Праці центру пам'яткознавства*. К., 2001. Випуск 3. С. 34–48.

42. Примак А. Ф. Питання захисту культурних цінностей та роль митних органів України у цій справі. *Праці центру пам'яткознавства*. Випуск 24. 2013. С. 78–87.

43. Принь О. В. Державна система охорони культурної спадщини сучасної України: центральні органи влади. *Праці центру пам'яткознавства*. Випуск 20. 2011. С. 27–32.

44. Присяжнюк О. М. Охорона культурної спадщини. Навчальний посібник. Ч. 1. Одеса, 2019. 226 с.

45. Про культуру: Закон України від 12.01.2011. № 2778-VI *База даних «Законодавство України» / ВР України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17> (дата звернення: 10.01.2020).

46. Про охорону археологічної спадщини: Закон України від 18.03.2004. № 1626-IV. *База даних «Законодавство України» / ВР України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1626-15> (дата звернення: 08.01.2020).

47. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 08.06.2000 № 1805-III. *База даних «Законодавство України» / ВР України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1805-14> (дата звернення: 15.01.2020).

48. Регіональна програма розвитку культури, мистецтва та охорони культурної спадщини в області на 2016 – 2020 роки. *Офіційний сайт Волинської обласної ради*. URL: <http://volynrada.gov.ua/session/2/28-0> (дата звернення: 05.01.2020).

49. Регіональні особливості нерухомих пам'яток України [Монографія] / кол. авт.: Бичковська Г.М., Гаврилюк О.Н. Гаврилюк С.В. [та ін.]. ; під заг. ред. Л.О.

Гріффена, О.М. Титової : Центр пам'ятокознавства НАН України і УТОПІК. К. : Центр пам'ятокознавства НАН України і УТОПІК, 2017. 276 с.

50. Рудика Н. М. Відповідальність за порушення законодавства у сфері охорони пам'яток археології. *Праці центру пам'ятокознавства*. Випуск 19. 2011. С. 91–99.

51. Рудика Н. М. До питання про охорону пам'яток археології в європейських країнах. *Праці центру пам'ятокознавства*. Випуск 20. 2011. С. 103–111.

52. Салата С. А. До питання історії створення комплексу «Астрономічна обсерваторія Київського університету св. Володимира»/ *Праці центру пам'ятокознавства*. Випуск 24. 2013. С. 256–267.

53. Семенчук А. О. Теорія і практика набуття статусу «пам'ятки» об'єктом культурної спадщини/ *Праці центру пам'ятокознавства*. Випуск 21. 2012. С. 11–17.

54. Сенченко Н. М. Державно-правове регулювання охорони церковних пам'яток в Україні на початку ХХ ст. *Праці центру пам'ятокознавства*. Випуск 28. 2015. С. 236–249.

55. Середін А. М. Теоретичні аспекти археологічної науки в контексті пам'ятокознавства. *Праці центру пам'ятокознавства*. Випуск 24. 2013. С. 5–16.

56. Силенок Н.М. Проблеми збереження пам'яток історії та культури України. *Праці центру пам'ятокознавства*. Випуск 24. 2013. С. 73–78.

57. Сучасні інформаційні технології в охороні та дослідженні пам'ятника історії та культури. *Історико-культурна спадщина України: проблеми дослідження та збереження*. К., 1998. С. 91–103.

58. Сучасні інформаційні технології в охороні та дослідженні пам'ятника історії та культури. *Історико-культурна спадщина України: проблеми дослідження та збереження*. К., 1998. С. 91–103.

59. Титова О. М. Коротка характеристика пам'яток археології України. *Праці центру пам'ятокознавства*. Випуск 17. 2010. С. 271–279.

60. Хведченя С. Б. Особенности использования разновременных карт в изучении памятников истории и культуры. *Физико-географические процессы и охрана окружающей среды*: Сб. науч. тр. К., 1991. С. 106–109.

61. Шуба О. В. Церковна старовина як об'єкт пам'ятокознавчих досліджень. *Праці центру пам'ятокознавства*. К., 2001. Вип.3. С. 202–217.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Предмет і завдання пам'яткознавства.
2. Співвідношення та походження понять «пам'ятка» – «пам'ятник».
3. Об'єкт культурної спадщини.
4. Види пам'яток та їх загальна характеристика.
5. Нерухомі та рухомі пам'ятки.
6. Пам'ятки загальнонаціонального і місцевого значення.
7. Основні пам'ятки України, котрі занесені до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.
8. Становлення та розвиток пам'яткознавчих досліджень в Україні.
9. Пам'яткознавство у ХІХ – на початку ХХ ст.
10. Археологічні з'їзди другої половини ХІХ – початку ХХ ст. і їх роль в активації пам'яткоохоронної діяльності.
11. Доля українських пам'яток у ХХ ст.
12. Пам'яткоохоронна діяльність у незалежній Україні.
13. Перспективи розвитку пам'яткознавства як наукової дисципліни в Україні.
14. Внесок українських учених у становлення пам'яткознавства як наукової дисципліни (початок ХХІ ст.)
15. Поняття охорони пам'яток.
16. Державне управління охороною пам'яток в Україні: проблеми та перспективи.
17. Характеристика Закону України «Про охорону культурної спадщини» (2000 р.).
18. Характеристика Закону України «Про охорону археологічної спадщини» (2004 р.).
19. Міжнародна нормативно-правова база охорони пам'яток.
20. Гаазька конвенція 1954 р. про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту.
21. Венеціанська хартія 1964 р. та її доповнення.
22. Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини 1972 р.
23. Діяльність Українського товариства охорони пам'яток історії та культури в другій половині 1960-х – 1990-х рр.
24. Діяльність УТОПІК у незалежній Україні.

25. Діяльність Центру пам'яткознавства НАН України і УТОПШК.
26. Внесок професора В. Антоновича у становлення й розвиток українського пам'яткознавства.
27. Внесок М. Біляшівського у становлення й розвиток українського пам'яткознавства.
28. Історик і пам'яткознавець Б. Возницький.
29. Роль академіка П. Тронька в розвитку українського краєзнавства та пам'яткознавства.
30. Пам'яткознавча діяльність С. Заремби.
31. Роль бібліотек у системі охорони та збереження пам'яток.
32. Роль архівів у системі охорони та збереження пам'яток.
33. Використання та музеєфікація пам'яток.
34. «Звід пам'яток історії та культури України»: підготовка, наукові засади, робота місцевих редколегій.
35. Внесок вищих навчальних закладів України у розвиток пам'яткознавства.
36. Поняття археологічної пам'ятки та його еволюція. Пам'ятки археології України.
37. Принцип класифікації археологічних пам'яток.
38. Сучасний стан досліджень археологічної спадщини в Україні.
39. Проблеми збереження археологічної спадщини.
40. Характеристика пам'яток історії.
41. Пам'ятки науки і техніки.
42. Пам'ятки, пов'язані з розвитком науки, з життям та діяльністю вчених, художників, письменників, акторів, інших діячів науки та культури.
43. Пам'ятки архітектури: визначення та класифікація.
44. Поняття пам'ятки містобудування.
45. Збереження, охорона і використання пам'яток архітектури та містобудування.
46. Пам'ятки монументального мистецтва України: загальна характеристика.
47. Монументальний живопис.
48. Монументальна скульптура.
49. Характеристика пам'яток природи.
50. Виховне значення популяризації пам'яток: екскурсії, засоби масової інформації, зображувальні способи.

51. Пам'яткознавча тематика в науково-освітніх установах і громадських організаціях.
52. Причини пошкодження та втрати пам'яток.
53. Консервація пам'яток.
54. Реставрація, відновлення та відтворення пам'яток.